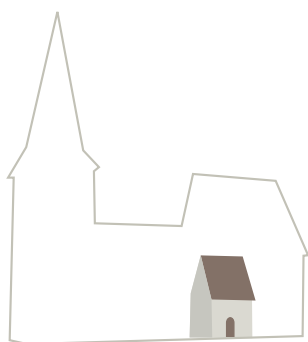

HALLA KYRKA

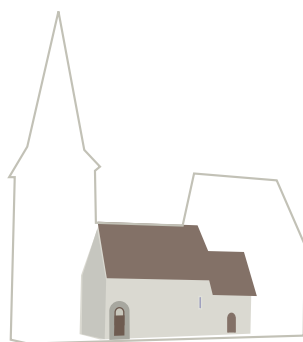

Välkommen till Halla kyrka

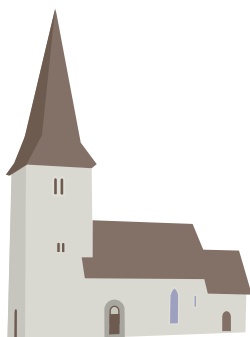
Gotlands över nittio medeltida stenkyrkor byggdes ursprungligen i romansk stil. Det som är typiskt för den romanska stilen är att dörrar, fönster och valv har runda bågar. På 12- och 1300-talen byggdes många kyrkor om i gotisk stil med spetsiga bågar. Halla kyrka har ett romanskt torn och långhus och ett gotiskt kor.

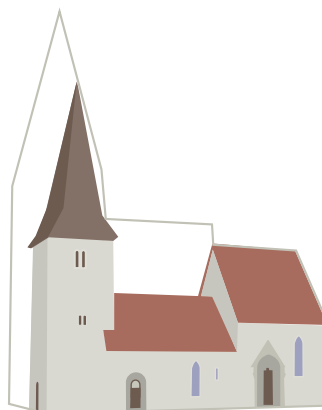
Cirka 1120 byggdes koret i romansk stil. Dopfunten fanns troligtvis i denna första kyrka.

Cirka 1200 var långhuset färdigbyggt i romansk stil.

Cirka 1225 var tornet färdigbyggt i romansk stil.

Mitten av 1300-talet byggdes sakristian och ett nytt kor i gotisk stil. Tanken var att kyrkan skulle få ett större torn och långhus men bygget avstannade på grund av sämre tider.

HALLA KYRKA HAR TVÅ KYRKKLOCKOR. Lillklockan från 1863 och storklockan från 1969. På storklockan finns en inskription där det bland annat står *”Till minne av Valter Petterson AD 1969. Biskop i Visby stift var då Olof Herrlin, kyrkoherde och prost i Vänge pastorat Erik Beijer, komminister Carl Henrik Lyttkens och klockare i Halla Knut Högström”*.

Innertaket i Halla målades av Abraham Beck 1696.

I mitten visas en bildberättelse om Adam och Eva inför den Yttersta domen. Där omkring finns ett överdådigt dekorativt måleri som ska likna stuckatur, s.k. *grisaille*, vilket inte är så vanligt på Gotland. (Förutom i Halla kyrka är det bara Follingbo kyrka som pryds av ett liknande måleri.)

Målaren Abraham Beck flyttade till Gotland på 1690-talet och har troligtvis blivit inspirerad av slott och herrgårdar på fastlandet. Under ett femtontal år var han den främsta dekorationsmålaren på ön.

Uppdraget att måla taket i Halla fick han av Ingrid Nilsdotter Gardea, 1696. Hennes man hade nyligen avlidit och nu ville hon göra en donation till kyrkan. Medel saknades inte då maken Hindrich Schmidt var en av Gotlands stormän vid denna tid: köpman och vice borgmästare i Visby. Dessutom ägde de Hallas största gård, Hallegårde, med över 30 nötkreatur.

Ingrid och Hindrich hade tidigare gjort flera donationer till kyrkan, bland annat predikstolen, altarpupp-satsen, dopskålen och ett altarkläde.

Högst upp ses Gud med världsklotet och texten "*Jag vill ingen syndares död utan att han omvänder sig och lever*".

Till vänster ses Kristus med sitt kors och texten *Salvator Mundi* (världens frälsare).

Till höger ses en kvinna, föreställande Rättvisan. Hon håller upp lagens tavlor, ett svärd och en våg.

Längst ned ser man Helvetet med Döden och Satan som hålls fjättrad av en ängel med nyckel i hand. Intill står: "*Du död, var är din udd. Du djävul var är din makt. Du helvete var är din seger*".

Till höger kommer en kvinna med en bok med texten *Timor Domini* (Gudsfruktan). Nedanför står Adam och Eva och under deras fötter krälar ormar.

Till höger om ingången finns en stenrelief av en **RIDDARE** från medeltiden.

När koret byggdes på 1300-talet murades två **RUNSTENAR** in i kyrkans sydöstra hörn (utvändigt). Runorna berättar ”... *hans hustru lät resa minnesmärket efter Gairhjälpm ... deras ende son dräpte lybeckare... efter far och son, de båda. Gud hjälpe...*”

DOPFUNTEN är tillverkad vid stensemästaren Hegwaldrs verkstad, cirka 1120. Hegwaldrs bildspråk är folkligt och berättande. Det är en blandning av vikingatidens uttrycksfulla djurmotiv och flätmönster och den lugnare romanska stilen. Bilderna skildrar bland annat berättelser från Jesus barndom. Elva dopfuntar av Hegwaldr finns bevarade på Gotland, bland annat i grannsocknarna Ganthem, Sjonhem, Viklau och Vänge. Kanske fanns hans verkstad någonstans på mellersta Gotland.

VÄRJAN och **RINGKRAGEN** har burits av gotlänningen Nils Schmidt, officer i den karolinska armén. Efter sin tid i armén bosatte han sig vid Hallegårda. Vid hans död 1737 placerades värjan och ringkragen i kyrkan enligt en gammal sed för krigsmän.

GLASMÅLNINGARNA i korfönstret är från 1300-talet.

ALTARUPPSATSEN tillverkades 1686. Bilden föreställer den sista måltiden som Jesus delade med sina lärjungar. Målningen är gjord av Andreas Hamborger, verksam på ön under slutet av 1600-talet. Snickerierna är troligen tillverkade av Johan Bartsch d.y. som bodde i Johan Målares hus intill domkyrkan i Visby.

KRUCIFIXET tillverkades vid mitten av 1400-talet och kan vara importerat. Det har placerats på ett s.k. ringkors som förekommer i flera gotländska kyrkor.

MÅLNINGARNA I KORET är från 1400- och 1500-talen. 1400-talsmålningarna är i det närmaste utplånade. De utfördes av Passionsmästaren och hans verkstad, verksam 1430–60. På den norra väggen finns målningar från 1500-talet föreställande Kristoffer omgiven av helgon, Sankta Ursula, Johannes med kalk och ett krönt kvinnligt helgon. På den södra väggen ses Sankt Göran och Draken och Sankt Martin.

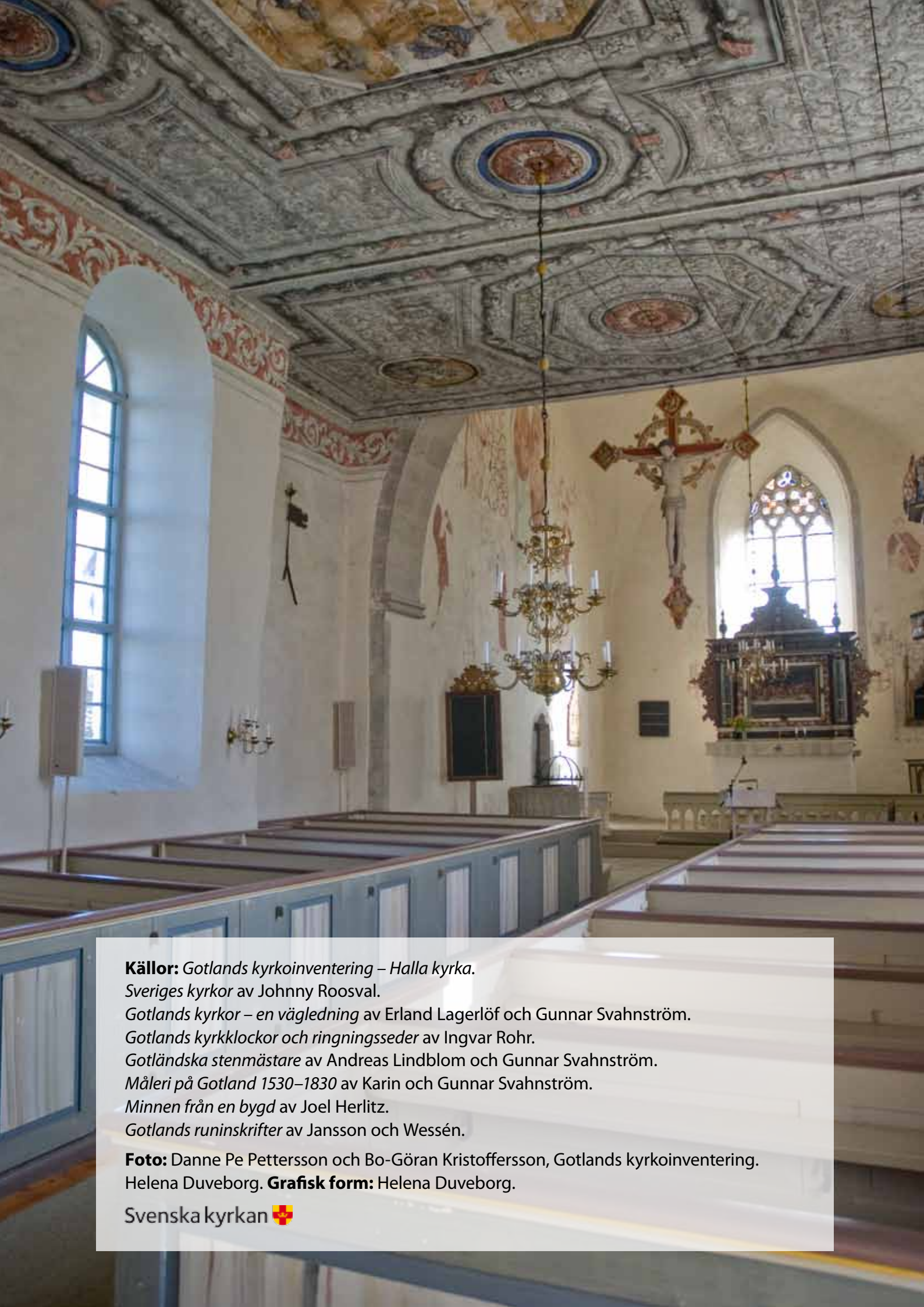

VÄGGSKÅP från ca 1270 (t.v.).
VÄGGSKÅP från 1400-talet (t.h.) med Paulus och Petrus som kan ha varit kyrkans skyddspatroner.

PREDIKSTOLEN från 1680-talet tillverkades av snickarmästare Jochim Sterling från Visby och målades av Abraham Beck (som även målat kyrkans innertak). 1747 moderniserades baldakinen (den övre delen av predikstolen).

Det som är typiskt för Jochim Sterlings predikstolar är slingor i plattsneideri som avslutas med drak- eller ormhuvuden och pilastrar prydda med till exempel blomstänglar.

Källor: *Gotlands kyrkoinventering – Halla kyrka.*

Sveriges kyrkor av Johnny Roosval.

Gotlands kyrkor – en vägledning av Erland Lagerlöf och Gunnar Svahnström.

Gotlands kyrkklockor och ringnings seder av Ingvar Rohr.

Gotländska stenmästare av Andreas Lindblom och Gunnar Svahnström.

Måleri på Gotland 1530–1830 av Karin och Gunnar Svahnström.

Minnen från en bygd av Joel Herlitz.

Gotlands runinskrifter av Jansson och Wessén.

Foto: Danne Pe Pettersson och Bo-Göran Kristoffersson, *Gotlands kyrkoinventering*.
Helena Duveborg. **Grafisk form:** Helena Duveborg.

Svenska kyrkan